Piotr Steczkowski¹

Damian Wicherek²

Skrócenie kadencji Sejmu RP w 2007 r. – nowy rozdział w polskiej polityce

Keywords: Constitution, president, government, political parties

Słowa kluczowe: Konstytucja, prezydent, rząd, parlament, partie polityczne

Streszczenie

Celem artykułu była analiza uregulowań zawartych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Konstytucja RP) dotyczących skrócenia kadencji parlamentu. W publikacji zostały poruszone przyczyny polityczne, ze względu na które podjęto taką decyzję podczas V kadencji Sejmu RP (2005–2007) oraz skutki, które spowodowała ona na polskiej scenie politycznej w późniejszych latach.

Abstract

Shortening the term of the Polish Sejm in 2007

The purpose of this paper was to analyze the regulations contained in the Constitution of the Republic of Poland of 2 April 1997 (The Constitution of the Republic of Poland) concerning the shortening of the term of parliament. The paper discusses the political rea-

¹ ORCID ID: 0000-0002-5082-7757, doktor habilitowany, Zakład Prawa Rzymskiego, Instytut Nauk Prawnych, Kolegium Nauk Społecznych, Uniwersytet Rzeszowski. E-mail: psteczkowski@ur.edu.pl.

² ORCID ID: 0000-0002-1710-0820, magister, Zakład Systemów Politycznych i Medialnych, Instytut Nauk o Polityce, Kolegium Nauk Społecznych, Uniwersytet Rzeszowski. E-mail: dwicherek@ur.edu.pl.

sons for which such a decision was made during the 5th term of the Polish Sejm (2005–2007) and the effects it had on the Polish political scene in later years.

I. Wstęp

Konstytucja RP powierzając władzę ustawodawczą dwuizbowemu parlamentowi, czyli Sejmowi i Senatowi podkreśla, że pozycja obu izb nie jest równorzędna. Przejawia się to m.in. podporządkowaniem kadencji Senatu kadencji Sejmu³. Konstytucja RP stanowi, że zarówno Sejm jak i Senat wybierane są na czteroletnie kadencje, które rozpoczynają się z dniem zebrania się Sejmu na pierwsze posiedzenie i trwają do dnia, który poprzedza dzień zebrania się Sejmu następnej kadencji⁴. Konstytucja RP dopuszcza również skrócenie kadencji parlamentu. W tym kontekście możemy posłużyć się dwoma pojęciami: samorozwiązanie Sejmu oraz rozwiązanie Sejmu⁵. Jeżeli Sejm większością co najmniej 2/3 głosów ustawowej liczby posłów podjął uchwałę o skróceniu swojej kadencji i tym samym kadencji Senatu⁶ to w takiej sytuacji mówimy właśnie o samorozwiązaniu Sejmu. Na gruncie Konstytucji RP do skrócenia kadencji Sejmu nie może jednak dojść w okresie, w którym obowiązuje np. stan wojenny, wyjątkowy lub stan klęski żywiołowej oraz w ciągu dziewięćdziesięciu dni po zakończeniu stanu nadzwyczajnego⁷. Natomiast jeśli do skrócenia kadencji Sejmu i Senatu doszło w wyniku zarządzenia prezydenta to jest to rozwiązanie Sejmu. Konstytucja RP daje prezydentowi taką możliwość w przypadkach, które zostały w niej określone i po zasięgnięciu opinii Marszałka Sejmu i Senatu⁸.

³ R. Grabowski, *Zasady podziału władzy w Polsce*, [w:] *Zasady podziału władzy we współczesnych państwach europejskich*, red. S. Grabowska, R. Grabowski, Rzeszów 2016, s. 230.

⁴ Art. 98 ust. 1 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) [dalej: Konstytucja RP].

⁵ L. Garlicki, *Polskie prawo konstytucyjne – zarys wykładu*, Warszawa 2010, s. 206.

⁶ Art. 98 ust. 3 Konstytucji RP.

⁷ Art. 228 ust. 7 Konstytucji RP; L. Garlicki, op.cit.

⁸ Art. 98 ust. 4 Konstytucji RP.

Skrócenie kadencji Sejmu, jak wskazał Stanisław Bożyk, może mieć charakter obligatoryjny lub fakultatywny⁹. O obligatoryjnym skróceniu kadencji Sejmu możemy mówić jeżeli wyczerpano wszystkie możliwości, o których stanowiła konstytucja dotyczące powołania rządu, tzn., w sytuacji, w której Sejm po raz trzeci odrzucił wniosek o udzielenie wotum zaufania Radzie Ministrów. Z kolei do fakultatywnego skrócenia kadencji Sejmu za S. Bożykiem może dojść „jeżeli w ciągu 4 miesięcy od przedłożenia Sejmowi projektu ustawy budżetowej nie zostanie ona przedstawiona Prezydentowi do podpisu”¹⁰. W przypadku skrócenia kadencji Sejmu oraz Senatu zastosowanie ma zasada dyskontynuacji prac parlamentu, od której są jednak wyjątki takie jak rozpatrzenie przez nowy parlament formalnego wniosku o pociągnięcie do odpowiedzialności konstytucyjnej przed Trybunałem Stanu odpowiedniej osoby, który został zgłoszony jeszcze w poprzedniej kadencji parlamentu¹¹.

Ze skróceniem kadencji Sejmu wiąże się także konieczność zarządzenia przez prezydenta przedterminowych wyborów parlamentarnych. W tym przypadku konstytucja wyraźnie stanowi, że prezydent zarządzając skrócenie kadencji Sejmu zarządza wybory nie tylko do Sejmu, ale także Senatu wyznaczając ich datę na dzień, który przypada nie później niż w okresie 45 dni od dnia, w którym zarządzono skrócenie kadencji Sejmu. Pierwsze posiedzenie nowego Sejmu prezydent zwołuje natomiast nie później niż na 15 dzień po dniu, w którym zostały przeprowadzone wybory¹². Jak zwrócił uwagę Wiesław Skrzydło wybory zarządzane są w okresie, w którym kadencja parlamentu jeszcze trwa, jednak nie później niż przed upływem 90 dni do końca 4 lat, a w związku z tym nie zachodzi przerwa w funkcjonowaniu trzech rodzajów władz¹³.

W niniejszym artykule autorzy starali się dowieść, że samorozwiązanie Sejmu w 2007 r. nie pomogło koalicji rządzącej w umocnieniu swojej pozycji

⁹ S. Bożyk, *Parlament Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Prawo Konstytucyjne*, red. M. Grzybowski, Białystok 2009, s. 222.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ S. Bożyk, *Parlament Rzeczypospolitej Polskiej*... s. 222, 223.

¹² Art. 98 ust. 5 Konstytucji RP.

¹³ W. Skrzydło, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej Komentarz, Komentarz do art. 98*, Warszawa 2013, s. 122.

politycznej. Ponadto w publikacji autorzy poddali analizie wpływ przedterminowych wyborów parlamentarnych w 2007 r. na polską scenę polityczną.

II. Samorozwiązanie Sejmu w 2007 r.

W latach 2005–2007 r. rządził w Polsce mniejszościowy rząd Prawa i Sprawiedliwości (PiS), a następnie rząd koalicyjny PiS, Samoobrony RP oraz Ligi Polskich Rodzin (LPR). Ponieważ w 2007 r. doszło do samorozwiązania parlamentu, Sejm nie dokończył kadencji, która powinna zakończyć się w 2009 r. Na czele Rady Ministrów stał wówczas Premier Jarosław Kaczyński. Była to pierwsza taka decyzja podjęta w myśl przepisów Konstytucji RP. Do przedterminowych wyborów parlamentarnych doprowadził ostatecznie kryzys w koalicji rządzącej związany z wykryciem przez Centralne Biuro Antykorupcyjne tzw. afery gruntowej w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹⁴. 9 lipca 2007 r. Prezydent Lech Kaczyński zdymisjonował wicepremiera, ministra rolnictwa i rozwoju wsi-przewodniczącego Samoobrony Andrzeja Leppera za domniemany udział w tej aferze¹⁵.

W sprawie skrócenia kadencji Sejmu do laski marszałkowskiej wpłynęło łącznie trzy projekty uchwał: Sojuszu Lewicy Demokratycznej (SLD), Platformy Obywatelskiej (PO) oraz PiS. Pierwszy z nich 10 lipca 2007 r. przedstawił posłowie SLD¹⁶. Ich zdaniem rządy PiS charakteryzowały kryzysy polityczne, czego przykładem miała być dymisja wicepremiera i ministra rolnictwa, czy też kryzys w służbie zdrowia, który doprowadził do protestów pielęgnia-

¹⁴ Zob. szerz. A. Dudek, *Historia Polityczna Polski 1989–2012*, Kraków 2013, s. 588 „Dwóch ludzi związanych z Lepperem domagało się łapówki od podających się za szwajcarskich biznesmenów funkcjonariuszy CBA w zamian za odrolnienie działki na Mazurach. Do wręczenia łapówki ostatecznie nie doszło wskutek przecieku, o którego dokonanie zastępca prokuratora generalnego Jerzy Engelking oskarżył ministra spraw wewnętrznych Janusza Kaczmarska. Miał on w przeddzień akcji CBA spotkać się w warszawskim hotelu Marriott z biznesmenem Ryszardem Krauze, podobno zainteresowanym utrzymaniem koalicji rządowej z uwagi na swoje inwestycje za granicą. Krauze z kolei miał za pośrednictwem posła Samoobrony Lecha Woszczerowicza ostrzec samego Leppera. Nie wiadomo, czy tak rzeczywiście się stało”.

¹⁵ A. Dudek, *Historia Polityczna Polski 1989–2012*, Kraków 2013, s. 587, 588.

¹⁶ Sejm RP V kadencji, Projekt uchwały w sprawie skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (druk nr 2074).

rek i lekarzy. W opinii polityków tego ugrupowania poprawy wymagał też system edukacji oraz stanowienia prawa w Polsce. Posłowie SLD w uzasadnieniu projektu uchwały stwierdzili „Państwo stało się represyjne i wrogie swoim obywatelom. Coraz gorszej jakości prawo, stanowione jest na użytek celów partyjnych, często ideologicznych, a instytucje prawne podporządkowane są rządzącej partii”¹⁷.

Również 10 lipca 2007 r. projekt uchwały w sprawie skrócenia kadencji Sejmu złożyli posłowie PO¹⁸, którzy uważali, że dalszy konflikt polityczny w Sejmie nie dawał gwarancji efektywnej oraz racjonalnej pracy w zakresie legislacji. Dlatego też, zdaniem polityków PO, jedynym rozwiązaniem zażegnania kryzysu politycznego byłyby przedterminowe wybory parlamentarne¹⁹.

Ostatnim projektem uchwały w sprawie skrócenia kadencji Sejmu był złożony 22 sierpnia 2007 r. projekt posłów PiS²⁰. W jego uzasadnieniu politycy napisali „Od miesiąca w związku z utratą przez rząd większości parlamentarnej oraz prowadzoną przez opozycję destrukcyjną polityką, polegającą na uniemożliwieniu normalnej pracy parlamentu, nie jest i nie będzie możliwe prowadzenie prac parlamentarnych, a więc wykonywanie konstytucyjnie umocowanej w art. 95 Konstytucji RP władzy ustawodawczej”²¹.

Sekretarz generalny PiS Joachim Brudziński a także przewodniczący PO Donald Tusk zadeklarowali poparcie swoich partii dla każdego z wniosków w sprawie skrócenia kadencji Sejmu²². Natomiast Jerzy Szmajdziński z SLD oznajmił, że posłowie z jego partii mieli poprzeć tylko swój wniosek, ponieważ miał być głosowany jako pierwszy²³. Podczas posiedzenia Sejmu 7 września 2007 r. Marszałek Sejmu Ludwik Dorn poddał pod głosowanie projekty uchwał zgodnie z numerami druków sejmowych i jak zaznaczył, przyjęcie

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Sejm RP V kadencji, Projekt uchwały w sprawie skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (druk nr 2075).

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Sejm RP V kadencji, Projekt uchwały w sprawie skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (druk nr 2076).

²¹ Ibidem.

²² [b.a.], *PiS i PO popra każdy wniosek o samorozwiązanie Sejmu, SLD tylko swój*, pb.pl, <https://www.pb.pl/pis-i-po-popra-kazdy-wniosek-o-samorozwiazanie-sejmu-sld-tylko-swoj-386409> (8.09.2021).

²³ Ibidem.

jednego z nich spowodowało bezprzedmiotowość pozostałych. Jako pierwszy głosowany był więc projekt uchwały zawarty w druku 2074, który zgłosili jak było wspomniane posłowie SLD i uzyskał on poparcie wymaganej liczby posłów. W związku z tym projekty uchwał złożone przez PO (druk nr 2075) oraz PiS (druk nr 2076) stały się bezprzedmiotowe²⁴.

Tabela 1. Głosowanie w Sejmie RP 7 września 2007 r. nad przyjęciem w całości projektu uchwały w sprawie skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Klub/Koło	Liczebność	Głosowało	Za	Przeciw	Wstrzymało się	Nie głosowało
PiS	152	152	151	1	---	---
PO	131	130	130	---	---	1
SLD	55	54	54	---	---	1
Samoobrona	43	40	3	30	7	3
LPR	29	28	---	16	12	1
PSL	27	27	27	---	---	---
RLN *	7	7	7	---	---	---
Prawica	6	6	---	6	---	---
niez.	10	7	5	1	1	3

* Ruch Ludowo-Narodowy

Źródło: Sejm RP V kadencji, Głosowanie nad przyjęciem w całości projektu uchwały w sprawie skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, w brzmieniu przedłożenia zawartego w druku nr 2074, <https://orka.sejm.gov.pl/SQL.nsf/glosowania?OpenAgent&5&47&137> (8.09.2021).

Dokonując podsumowania danych zawartych w powyższej tabeli, w głosowaniu udział wzięło 451 posłów, a większość 2/3 wyniosła 307 posłów. Za skróceniem kadencji Sejmu zagłosowało 377 posłów, przeciw było 54, wstrzymało się od głosu 20, a nie zagłosowało 9²⁵. Warto zwrócić uwagę jak wobec uchwa-

²⁴ Sejm RP V kadencji, Sprawozdanie stenograficzne z 47 posiedzenia Sejmu RP 7 września 2007 r. s. 409, 410.

²⁵ Sejm RP V kadencji, Głosowanie nad przyjęciem w całości projektu uchwały w sprawie skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, w brzmieniu przedłożenia zawartego

ły SLD zagłosowały PiS, LPR oraz Samoobrona. Na 152 posłów PiS, którzy brali udział w głosowaniu 151 zagłosowało za skróceniem kadencji Sejmu. Przeciwno był tylko jeden poseł Alojzy Lysko. Wniosku SLD nie poparli natomiast posłowie Samoobrony, co z mównicy sejmowej podczas debaty nad skróceniem kadencji Sejmu zapowiedział poseł Janusz Maksymiuk²⁶. Uchwała SLD o skróceniu kadencji Sejmu nie uzyskała również aprobaty ze strony posłów LPR. Pomimo braku poparcia polityków LPR i Samoobrony uchwała SLD uzyskała wymaganą większość w Sejmie. 7 września 2007 r. Sejm podjął uchwałę w sprawie skrócenia swojej kadencji²⁷.

Po sejmowym głosowaniu Premier J. Kaczyński powiedział „Polsce potrzebne są wybory. My uważaliśmy od jakiegoś czasu, że to jest jedyne rozwiązanie. Inni się wahali, dochodziło do aktów destrukcji zupełnie niebywających. Powstała nowa koalicja, która połączyła partie, niedawno jeszcze skrajnie się krytykujące”²⁸. Nowe wybory parlamentarne postanowieniem Prezydenta Lecha Kaczyńskiego z 7 września 2007 r. zostały zarządzane na dzień 21 października 2007 r.²⁹ Partia J. Kaczyńskiego uzyskała w nich poparcie na poziomie 32,11% głosów przegrywając z ugrupowaniem D. Tuska, które uzyskało poparcie 41,51% głosów³⁰.

III. Zakończenie

W niniejszym artykule autorzy starali się dowieść, że samorozwiązanie Sejmu w 2007 r. nie pomogło koalicji rządzącej w umocnieniu swojej pozycji politycznej. Należy stwierdzić, że przyniosło ono odmienny skutek od tego,

w druku nr 2074, <https://orka.sejm.gov.pl/SQL.nsf/glosowania?OpenAgent&5&47&137> (8.09.2021).

²⁶ Sejm RP V kadencji, Sprawozdanie stenograficzne z 47 posiedzenia Sejmu RP..., s. 393.

²⁷ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 7 września 2007 r. w sprawie skrócenia kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 163, poz. 1154).

²⁸ [b.a.], *Sejm przyjął uchwałę o skróceniu kadencji*, pap.pl, <https://samorząd.pap.pl/kategoria/archiwum/sejm-przyjal-uchwale-o-skroceniu-kadencji> (9.09.2021).

²⁹ Postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 7 września 2007 r. w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 162, poz. 1145).

³⁰ Państwowa Komisja Wyborcza, *Wybory 2007*, <https://wybory2007.pkw.gov.pl> (9.09.2021).

który zapewne założyli liderzy PiS, czyli zdobycia w przedterminowych wyborach większości parlamentarnej i tym samym samodzielnych rządów. Być może gdyby decyzja o skróceniu kadencji Sejmu została podjęta nie w 2007 r., ale rok wcześniej w 2006 r. jej efekt byłby zupełnie inny. Ówczesnym szefem rządu był Premier Kazimierz Marcinkiewicz, a partia cieszyła się zaufaniem społecznym oscylującym w granicach 40%³¹. Do przyspieszonych wyborów w 2006 r. jednak nie doszło. Pewną odpowiedzią dlaczego tak się stało mogły być słowa Andrzeja Urbańskiego – Szefa Kancelarii Prezydenta do J. Kaczyńskiego „Jarek czy wiesz, kto wygra te wybory? No, PiS – odpowiedział prezes. Nie – rzekł Urbański – wybory wygra premier Marcinkiewicz, nie ty”³².

W związku z tym należy zadać pytanie jaki wpływ na polską scenę polityczną miały przedterminowe wybory parlamentarne w 2007 r.? Nie ulega wątpliwości, że doszło na niej do kilku ważnych zmian. Dawni koalicjanci PiS, czyli Samoobrona i LPR nie weszły do Sejmu nowej kadencji, a w efekcie końcowym przestały liczyć się w polskiej polityce oraz uległy postępującej marginalizacji. W partii J. Kaczyńskiego w kolejnych latach dochodziło do rozłamów politycznych i powstawania nowych ugrupowań takich jak: Polska Jest Najważniejsza czy Solidarna Polska, a PiS musiało czekać na wygranie kolejnych wyborów parlamentarnych do 2015 r.

Literatura

- Bożyk S., *Parlament Rzeczypospolitej Polskiej*, [w:] *Prawo Konstytucyjne*, red. M. Grzybowski, Białystok 2009.
- Dudek A., *Historia Polityczna Polski 1989–2012*, Kraków 2013.
- Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne – zarys wykładu*, Warszawa 2010.
- Grabowski R., *Zasady podziału władzy w Polsce*, [w:] *Zasady podziału władzy we współczesnych państwach europejskich*, red. S. Grabowska, R. Grabowski, Rzeszów 2016.
- Krzymowski M., *Jarosław Tajemnice Kaczyńskiego*, Warszawa 2015.
- Skrzydło W., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej Komentarz, Komentarz do art. 98*, Warszawa 2013.

³¹ M. Krzymowski, *Jarosław Tajemnice Kaczyńskiego*, Warszawa 2015, s. 417.

³² Ibidem, s. 419.